

Aperio 2008

Když škola musí převzít funkci rodiny

Pokud rodina funguje nedostatečně, přebírá škola její funkce.

Své o tom ví lektorka sexuální výchovy Marie Nováková ze Sdružení pro prevenci kriminality (www.prak.cz): „Naším cílem je posilovat v žácích etické a morální cítění s důrazem na hodnoty, rozlišování dobra, zla, hledání vlastní osobité cesty formou utváření postojů k základním životním otázkám včetně otázek viny, zločinu, trestu, ale i odpuštění a schopnosti začít znovu,“ říká. Školy si u ní objednávají tříhodinové bloky v rámci prevence rizikového chování, kam kromě prevence zneužívání návykových látek (nikotinizmus u dětí, alkohol, drogy) spadá i prevence problémového chování i negativních sociálních jevů (agrese, šikana, ostrakismus).

„V oblasti reprodukčního zdraví je rizikem zejména velmi časný začátek sexuální aktivity, také tzv. rekreační sex, kdy je představa budoucího rodičovství a vztah k dětem odsouván až na samý okraj zájmu,“ upozorňuje Marie Nováková a dodává: „Je samozřejmě ideální, když mladý člověk nachází vzory v oblasti sexuální identity a sexuálního chování ve své rodině a když si ze své vlastní rodiny odnáší posilu do života. Ale život není vždy ideální. Školy dnešní doby by měly být připraveny rodině pomoci.“

Jednorázové lekce sexuální výchovy navazují na celoroční práci učitelů. Specifikum práce externí lektorky vidí Marie Nováková v určité výjimečnosti, když otevírají i velmi osobní problémy, o nichž se dětem snadněji mluví právě s někým, koho nevidí často, ale ke komu získají důvěru: „Mohou se mě zeptat a také se ptají opravdu na cokoliv. Je to přínosné nejen pro děti osobně, nýbrž i pro třídní kolektiv. Roste vzájemná tolerance a úcta mezi dětmi i respekt a úcta k funkci předávání života a rodině samotné,“ říká Marie Nováková.

Do autority stálých učitelů nebo výchovných poradců ale nezasahuje: „Naopak, snažím se jim být maximálně nápomocná. Jako neutrální pozorovatel někdy ve třídách snáze mohu analyzovat skryté problémy, které se nejčastěji týkají agresivity, šikany nebo problémů v rodině, které se dětem promítají do školního prostředí,“ popisuje svou zkušenost.

ZŠ Grafická Praha Smíchov

Jednorázové sexuální výchově směřované k rodičovství, která má doplnit, co se žáci dozvěděli v hodinách biologie a rodinné výchovy, je obvykle vyčleněn tříhodinový blok, a to zvláště pro dívky a chlapce 5. - 6. a 8. - 9. tříd.

Lekce pro menší dívky proběhla před očima autorky tohoto článku (fotograf musel po pěti minutách odejít, protože jeho přítomnost schopnost žákyň spolupracovat s lektorkou zjevně zcela paralyzovala).

V úvodní hodině si Marie Nováková „zmapovala terén“. Vhodně zvolenými otázkami prozkoumala, co již dívky o sexualitě vědí a co by je nejvíc zajímalo. Poté upozornila na rozdíly mezi mužským a ženským pohlavím a jejich vývojem v čase dospívání. Promluvila o významu panenství, o různé podobě a hloubce zamilování a o aspektech opravdové lásky, která nestojí jen na tělesném okouzlení.

Následovalo poučení o menstruačním cyklu a široké nabídce a použití výrobků, které dnes ženám napomáhají v udržování menstruační hygieny (vložky, tampóny). Poté se hovořilo o vývoji plodu v děloze, což bylo v zápětí doplněno shlédnutím polského dokumentárního

filmu o průběhu těhotenství. Nešlo o odbornou instruktáž, nýbrž spíše o zdůraznění vztahové složky a typických problémů nastávajících rodičů během těhotenství.

Závěr setkání patřil diskusi. Dívky se úměrně svému věku ptaly např. na antikoncepci, vývojové vady, příčiny neplodnosti u žen i mužů, podmínky pro přenos pohlavních chorob apod. Marii Novákové se úspěšně dařilo udržet žákyně v pozornosti i díky vyprávění „příběhů ze života“ a vytvořením atmosféry „to jen mezi námi děvčaty“.

Dívky by zajisté vydržely diskutovat i déle. Protože Marie Nováková do škol, se kterými spolupracuje, dochází opakovaně, existuje - pokud se některé z dětí potřebuje o něčem konkrétním poradit - možnost návazné spolupráce, resp. osobní či telefonické konzultace ve stanovených hodinách.